

Krzysztof MULARSKI*

KURATOR KODEKSWY A KURATOR REJESTROWY

1. Uwagi wstępne

1.1. Uzasadnienie wyboru tematu

Zasadniczą przyczyną podjęcia próby zbadania relacji pomiędzy przepisem art. 42 k.c., pozwalającym na ustanowienie tzw. kuratora kodeksowego a przepisem art. 26 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym (dalej: u.o KRS) pozwalającym ustanowić tzw. kuratora rejestrowego jest występowanie szeregu niezgodności w nauce prawa prywatnego co do relacji między tymi przepisami. Istnienie tych niezgodności zostało już zresztą dość dawno odnotowane¹. Niezgodności występujące w nauce przekładają się na niezgodności w orzecznictwie², a w dalszej konsekwencji – na niepewność prawa i niepewność obrotu prawnego.

Już w tym miejscu można w szkicowy choćby sposób wskazać na najważniejsze przyczyny występowania powyższych niezgodności. Przyczyną zasadniczą jest, jak się wydaje, brak w zastanej literaturze możliwie wyczerpującej analizy zarówno kuratora kodeksowego, jak i kuratora rejestrowego.

* Dr, Katedra Prawa Cywilnego, Handlowego i Ubezpieczeniowego, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu.

¹ Por. zwłaszcza **M. Bielecki**, *Kurator w spółce kapitałowej*, Prawo Spółek [dalej: **Pr. Sp.**] 2007/10, s. 20.

² Niezgodności te występują raczej w orzecznictwie sądów rejonowych; sprawy związane z kuratorami raczej nieczęsto trafiają do Sądu Najwyższego (zob. orzeczenia przedstawione w: **A. Jagielska-Burduk, K. Mularski**, *Kurator osoby prawnej. Próba wykładni art. 42 k.c.*, Rejent 2010/ 6, s. 67, i ostatnio wyrok SN z dnia 8 stycznia 2010 r., IV CSK 310/09, Lex nr 577515). To zresztą pytania prawne sądów rejonowych powodują częstokroć, że niektóre problemy znajdują rozstrzygnięcie przed Sądem Najwyższym (zob. np. postanowienie SN z dnia 30 maja 2008 r., III CZP 40/08, Lex nr 453601).

Trudno przecież, aby istniała zgodność co do relacji między dwoma grupami przepisów (w uproszczeniu niech będzie wolno dalej mówić o różnicach między dwoma typami kuratorów czy dwoma kuratorami), skoro nawet same te przepisy brane każdy z osobna nie zostały w zadowalający sposób zinterpretowane. Dopiero niedawno powstały dwie prace najszerzej w polskiej literaturze podejmujące problematykę obu kuratorów. Na wynikach tych właśnie prac oparte będą dalsze badania w przedmiocie relacji między przepisami kodeksu cywilnego a ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym³. Nie jest to jednak przyczyna jedyna. Jak trafnie (a przynajmniej *prima facie* trafnie) zauważono, pomiędzy oboma przepisami brakuje ścisłej korelacji⁴. Więcej, zachodzą między nimi wielorakie i trudne do prostego wytłumaczenia związki. Chodzi tu przede wszystkim o związki historyczne (prawodawca przy stanowieniu art. 26 i n. u.o KRS brał pod uwagę art. 42 k.c.)⁵, merytoryczne (np. zakres kompetencji obu kuratorów jest przynajmniej *prima facie* bardzo zbliżony)⁶ oraz faktyczne, polegające m.in. na uwzględnianiu art. 42 k.c. w badaniach nad kuratorem rejestrowym przez niektórych przedstawicieli dogmatyki prawa cywilnego⁷ oraz niektóre składy orzekające⁸.

Zamierzeniem niniejszej pracy jest ustalenie w sposób możliwie wyczerpujący⁹ relacji, w tym przede wszystkim różnic, między oboma typami kura-

³ Zob. **A. Jagielska-Burduk, K. Mularski**, *Kurator...*, *passim*, oraz **K. Mularski, A. Jagielska-Burduk**, *Kurator rejestrowy de lege lata*, *Kwartalnik Prawa Prywatnego* [dalej: **KPP**], w druku. Należy podkreślić, że badania nad kuratorem rejestrowym przynajmniej do pewnego stopnia powinny być warunkowane wynikami badań nad kuratorem kodeksowym (zob. **A. Jagielska-Burduk, K. Mularski**, *Kurator...*, s. 70 i n.). Po oddaniu do druku pierwszego z artykułów, ukazała się jeszcze jedna praca szczegółowo badająca problematykę kuratora kodeksowego; zob. **M. Barczak**, *Kurator ustanowiony na podstawie art. 42 k.c.*, *Pr. Sp.* 2010/2, s. 37 i n.

⁴ **B. Jochemczyk**, *Kurator dla spółki kapitałowej*, *Pr. Sp.* 2007/1, s. 35 i n.

⁵ **M. Tarska**, *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz*, Warszawa 2009, s. 282.

⁶ Tak zwłaszcza **L. Zamojski**, *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz*, Warszawa 2009, s. 231. Zob. także **M. Bielecki**, *Kurator...*, s. 17. Z orzecznictwa postanowienie SN z dnia 30 maja 2008 r., III CZP 40/08, Lex nr 453601.

⁷ Zob. np. **D. Bugajna-Sporczyk, K. Kuć-Kwaśniewicz**, *Krajowy Rejestr Sądowy – uwagi praktyczne*, *MoP* 2001/4, s. 228; **L. Ciulkin, A. Jakubowski, N. Kowal**, *Krajowy Rejestr Sądowy i postępowanie rejestrowe. Praktyczny komentarz*, Warszawa 2002, s. 86; **L. Zamojski**, *Przepisy przymuszające stosowane przez sąd rejestrowy zawarte w ustawie o Krajowym Rejestrze Sądowym*, *PPH* 2006/2, s. 44; **idem**, *Rejestracja spółek. Zagadnienia materialne i procesowe*, Warszawa 2008, s. 349 i n.; **idem**, *Ustawa...*, s. 222 i n.; **B. Jochemczyk**, *Kurator...*, s. 31; **M. Tarska**, *Ustawa...*, s. 288; **M. Bielecki**, *Kurator...*, s. 10, 15.

⁸ Postanowienie SN z dnia 30 maja 2008 r., III CZP 40/08, Lex nr 453601.

⁹ „Możliwie wyczerpujący”, a nie „wyczerpujący” z tego przede wszystkim względu, że ramy pracy nakazują zrezygnować z badania kilku zdecydowanie drugorzędnych zagadnień, jak np. zasady wynagradzania kuratorów.

torów, przy czym należy podkreślić, iż istnienie wielu spośród badanych dalej różnic zostało już w nauce prawa prywatnego odnotowane. Niemal zawsze chodzi jednak o wypowiedzi bardzo ogólne; bardzo rzadko różnice między kuratorami były jakoś dokładniej precyzowane i niemal nigdy nie podejmowano próby ich teoretycznej interpretacji.

1.2. Zadania pracy

Pierwszym zadaniem postawionym przed pracą jest ustalenie relacji – przede wszystkim różnic – pomiędzy art. 42 k.c. a art. 26 i n. u.o KRS. Ustalenie tych relacji umożliwi dokonanie ich interpretacji teoretycznej w siatce pojęciowej wypracowanej w teorii prawa, a po części również w dogmatyce prawa cywilnego. Na gruncie tej interpretacji możliwe będzie odniesienie się do kilku szczegółowych wypowiedzi przedstawicieli dogmatyki i sądów.

2. Przesłanki działania oraz kompetencje sądu ustanawiającego kuratora

Jednymi z fundamentalnych różnic między oboma typami kuratorów są różnice co do okoliczności, w których sąd ma możliwość, względnie obowiązek, ustanowić kuratora (różnica co do przesłanek działania sądu) oraz różnice co do przysługujących sądowi kompetencji. W zakresie prowadzonych dalej badań mieścić się też będzie problem tzw. kwalifikacji deontycznej skorzystania przez sąd z przysługujących mu kompetencji. Problem ten sprowadza się do pytania, czy skorzystanie z kompetencji jest sądowi nakazane (a więc obowiązkowe), czy też nienakazane (a więc indyferentne)¹⁰. W tym miejscu należy podkreślić, że żadne różnice nie zachodzą już aktualnie co do właściwości sądu. Od 19 kwietnia 2010 r. na mocy art. 603 k.p.c. wyłącznie właściwym dla ustanowienia kuratora z art. 42 k.c. jest sąd rejestrowy, dawniej właściwy jedynie do ustanowienia kuratora rejestrowego¹¹.

¹⁰ Jest to pewne uproszczenie, wystarczające, jak się zdaje, dla badań dogmatycznoprawnych. Obowiązkowym jest bowiem, ściśle biorąc, nie tylko czyn nakazany, ale również zakazany; o indyferencji możemy mówić dopiero wtedy, gdy dany czyn jest nie tylko nienakazany, lecz również niezakazany.

¹¹ Zob. art. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2010 r., Nr 7, poz. 45). Zmiana art. 603 k.p.c. wprowadzona przez tę ustawę weszła w życie 19 kwietnia 2010 r.

2.1. Przesłanki działania sądu

Nauka prawa prywatnego zauważyła różnice pomiędzy przesłankami umożliwiającymi ustanowienie kuratora kodeksowego a przesłankami umożliwiającymi ustanowienie kuratora rejestrowego, nie precyzując ich jednak zbyt dokładnie¹². Wyjątkowo sugerowano brak takich różnic, a przynajmniej różnic znaczących¹³. Czas więc przytoczyć wyniki wcześniejszych prac w istotnym tu zakresie i na ich gruncie poczynić jakieś bardziej konkretne ustalenia.

Verbae legem, sąd rejestrowy ustanawia kuratora kodeksowego, gdy „osoba prawna nie może prowadzić swoich spraw z braku powołanych do tego organów” (art. 42 § 1 k.c.). „Brak organów” oznacza tu sytuację, w której organów nie ma. Nie wystarczy, że istniejące organy działają nawet rażąco nieudolnie czy wręcz nie działają wcale¹⁴. Powód takiego stanu rzeczy jest przy tym najzupełniej obojętny¹⁵. Organami, których brak powoduje możliwość powołania kuratora w osobie prawnej (na mocy art. 33¹ § 1 k.c. także w jednostce organizacyjnej posiadającej zdolność prawną, a nieposiadającej osobowości prawnej), są jedynie organy powołane do prowadzenia spraw takiego podmiotu. W spółkach kapitałowych takim organem będzie zarząd. Nie wystarczy tu więc brak jakiegokolwiek organu (np. brak rady nadzorczej w spółce akcyjnej nie uzasadnia powołania kuratora); z drugiej jednak strony nie wymaga się, by nie istniał żaden organ (np. już sam brak zarządu w spółce akcyjnej uzasadnia powołanie kuratora, nawet wówczas, gdy spółka ma radę nadzorczą). Między brakiem organu (ew. organów) a niemożnością prowadzenia swoich spraw musi przy tym zachodzić relacja kauzalna: powołanie kuratora możliwe jest tylko wówczas, gdy niemożność prowadzenia swoich spraw jest skutkiem braku powołanego do tego organu. Patrząc z innej strony, brak organu musi stanowić przyczynę niemożności prowadzenia swoich spraw¹⁶.

Jeśli chodzi natomiast o kuratora rejestrowego, to powoływany jest on wówczas, gdy osoba prawna (chodzi tu właściwie wyłącznie o spółki kapitałowe) nie wypełniła ciążącego na niej obowiązku rejestrowego, tj. nie złożyła wniosku o wpis albo nie złożyła do sądu rejestrowego dokumentów, których

¹² D. Bugajna-Sporczyk, K. Kuć-Kwaśniewicz, *Krajowy...*, s. 228; L. Ciulkin, A. Jakubowski, N. Kowal, *Krajowy...*, s. 85 i n.; B. Jochemczyk, *Kurator...*, s. 31; L. Zamojski, *Przepisy...*, s. 43; *idem*, *Ustawa...*, s. 231; M. Tarska, *Ustawa...*, s. 282, 288, 296 i n. W orzecznictwie postanowienie SN z dnia 30 maja 2008 r., III CZP 40/08, Lex nr 453601.

¹³ M. Bielecki, *Kurator...*, s. 10, 13; choć por. także *ibidem*, s. 17.

¹⁴ Szerzej A. Jagielska-Burduk, K. Mularski, *Kurator...*, s. 73 i n.

¹⁵ Szerzej *ibidem*, s. 77.

¹⁶ Szerzej *ibidem*, s. 74 i n. Konieczność zajścia relacji kauzalnej podniósł ostatnio M. Barczak, *Kurator...*, s. 37.

złożenie jest obowiązkowe (art. 24 ust. 1 u.o KRS). Aby ustanowić kuratora, sąd musi najpierw skorzystać z instrumentów skonstruowanych przez art. 24 u.o.KRS, tj. przeprowadzić w całości tzw. postępowanie przymuszające. Powodem jest tu więc bezprawne zaniechanie osoby prawnej; przyczyna tego stanu rzeczy i jego zawiniony albo niezawiniony charakter są przy tym obojętne. Obojętna w zasadzie jest też liczba naruszonych obowiązków rejestrowych¹⁷.

Na gruncie powyższego widać, jak znaczne różnice zachodzą między przesłankami ustanowienia obu typów kuratorów. Ustanowienie kuratora kodeksowego oparte jest na trójelementowym łańcuchu kazualnym – brak określonych organów jest przyczyną niemożności prowadzenia swoich spraw, a skutkiem braku możliwości prowadzenia swoich spraw jest możliwość ustanowienia kuratora przez sąd. Tymczasem w przypadku kuratora rejestrowego łańcuch jest prostszy: bezprawne zaniechanie wykonania określonego obowiązku, zupełnie niezależnie od swej przyczyny, uzasadnia już podjęcie działań przez sąd. Oprócz tej zasadniczej, konstrukcyjnej różnicy podkreślić trzeba szereg kolejnych. W przypadku kuratora kodeksowego nieporównanie szerszy jest krąg podmiotów, w których czy dla których kurator taki może zostać ustanowiony. Chodzi tu o wszelkie osoby prawne i jednostki organizacyjne, o których mowa w art. 33¹ § 1 k.c.; kurator rejestrowy może tymczasem działać wyłącznie w spółkach kapitałowych. Podczas gdy powołanie kuratora kodeksowego umożliwia wystąpienie stanu rzeczy, który sam przez się jest prawnie obojętny, kurator rejestrowy powoływany jest w sytuacji bezprawnego zaniechania. Dalej, pierwotną przesłanką powołania kuratora kodeksowego jest brak organów w danym podmiocie; dla powołania kuratora rejestrowego istnienie albo brak organów jest rzeczą obojętną. Bezpośrednią przesłanką powołania kuratora kodeksowego jest niemożność prowadzenia spraw zarówno zewnętrznych (reprezentowania podmiotu w stosunkach z innymi podmiotami), jak i wewnętrznych. W przypadku kuratora rejestrowego chodzi o nieprzeprowadzenie jednej ze spraw mieszczących się w zbiorze spraw zewnętrznych, niezależnie od tego, czy taka sprawa mogła czy też nie mogła być przez spółkę podjęta.

2.2. Kompetencje sądu

W przypadku kuratora ustanawianego na podstawie art. 42 k.c. podstawową kompetencją sądu jest wydanie postanowienia o jego ustanowieniu.

¹⁷ Szerzej **K. Mularski, A. Jagielska-Burduk**, *Kurator rejestrowy...*

W postanowieniu sąd musi dokładnie określić kompetencje przysługujące kuratorowi. Najogólniej można powiedzieć, że sąd powinien przyznać takie kompetencje, które umożliwią kuratorowi realizację zadań określonych przez ustawodawcę w art. 42 § 2 k.c., czyli umożliwią mu „postaranie się o niezwłoczne powołanie organów osoby prawnej”, a w razie potrzeby umożliwią mu także postaranie się o likwidację takiej osoby¹⁸. Największy problem stanowi udzielenie odpowiedzi na pytanie, jakie konkretnie kompetencje winny zostać przez sąd przyznane. W tym miejscu wystarczy powiedzieć, że kompetencje te będą za każdym razem uzależnione od danego stanu faktycznego – od tego, o jaką osobę prawną chodzi (spółkę kapitałową, stowarzyszenie *etc.*). Ich treść sąd powinien wyznaczyć, posiłkując się koncepcją czynności konwencjonalnych.

Czynności konwencjonalne, które w normalnym porządku rzeczy prowadzą do powołania organu, tworzą pewien łańcuch – dokonanie jednej z nich umożliwia dokonanie następnej, i tak aż do osiągnięcia założonego skutku. Łańcuch ten składa się z przynajmniej dwóch elementów: czynności powołania organu i co najmniej jednej czynności, która jest warunkiem dokonania tej pierwszej czynności. Zwykle zresztą czynności warunkujących powołanie organu będzie więcej (np. złożenie wniosku o zwołanie zgromadzenia wspólników, o umieszczenie danego punktu w porządku obrad, prawidłowe powiadomienie wspólników, głosowanie). „Niemożność prowadzenia swoich spraw” należy rozumieć jako przerwanie tego łańcucha; jako sytuację, w której jedna z czynności konwencjonalnych nie może zostać dokonana, co uniemożliwia dokonanie kolejnych. Sąd winien więc odkryć, która czynność konwencjonalna nie może zostać dokonana, przez co niemożliwe jest dokonanie kolejnych. W konsekwencji winien przyznać takie kompetencje, z których skorzystanie umożliwi powołanie organu kompetentnego do dokonywania czynności konwencjonalnych składających się na „sprawy spółki”. Ujmując rzecz metaforycznie, kompetencje przyznane przez sąd można rozumieć jako „załatanie dziury” w procesie dokonywania czynności konwencjonalnej powołania organu spółki. W przypadku gdyby wykorzystanie tych kompetencji nie przyniosło efektu, przyznane kompetencje winny umożliwić wdrożenie procedury likwidacji danej osoby prawnej. Tego rodzaju kompetencje winny być jednak przyznane warunkowo, jeśli dokonanie czynności konwencjonalnych mających umożliwić powołanie organu nie przyniesie z obojętnych przyczyn efektu¹⁹.

¹⁸ A. Jagielska-Burduk, K. Mularski, *Kurator...*, s. 85 i n.

¹⁹ *Ibidem*, s. 84 i n.

W przypadku kuratora rejestrowego, sąd również posiada kompetencję do wydania postanowienia o jego ustanowieniu. Sąd nie wyznacza jednak w tym postanowieniu żadnych kompetencji kuratorowi, wynikają one bowiem z ustawy. Sąd określa nadto czas działania kuratora. Kompetencja do oznaczenia czasu działania kuratora uzasadniona jest tym, że ustanowienie kuratora i jego działanie w spółce kapitałowej stanowi formę ingerencji władzy publicznej w sprawę podmiotu prawa prywatnego; forma i zakres takiej ingerencji winny być możliwie dokładnie sprecyzowane²⁰.

Oprócz powyższego, sąd rejestrowy może przedłużyć czas ustanowienia kuratora rejestrowego, na okres nie dłuższy niż sześć miesięcy. Skorzystanie z tej możliwości uwarunkowane jest wystąpieniem sytuacji, w której kurator nie mógł zrealizować swoich obowiązków w czasie pierwotnie wyznaczonym (art. 26 ust. 1 zd. 2 u.o. KRS). Kluczowy jest tu funktor „może” („mógł”). W powyższym wyrażeniu występuje on w tzw. interpretacji dynamicznej (kinetycznej), relatywizującej jego znaczenie do znanych praw przyrody. Skoro tak, to czynności kuratora tylko wówczas nie mogły zostać ukończone przed upływem okresu, na który został ustanowiony, jeśli jakieś znane prawo przyrody wykluczało ich ukończenie. Przykładowo: wiadomo, że jeśli ktoś leży całkowicie sparaliżowany w szpitalu, nie może osobiście sporządzić wniosku o wpis. Wydaje się jednak, że „może” należy odnieść również do przyjętych reguł dokonywania czynności konwencjonalnych. Niemożność realizacji obowiązków oznaczałaby wówczas także niemożność dokonania danej czynności konwencjonalnej zgodnie z wyznaczającymi ją regułami sensu²¹.

Powyższe ustalenia pozwalają już na sprecyzowanie różnic między zakresem kompetencji sądu rejestrowego działającego na podstawie art. 42 k.c. i art. 26 u.o. KRS. Różnice są tak głębokie, że w zasadzie jedyną wspólną kompetencją jest wydanie postanowienia o ustanowieniu kuratora. Przede wszystkim, ustanawiając kuratora kodeksowego, sąd musi bardzo dokładnie wyznaczyć w postanowieniu przysługujące takiemu kuratorowi kompetencje; wszystkie kompetencje kuratora rejestrowego zawarte są natomiast bezpośrednio w ustawie, stąd sąd ogranicza się jedynie do dokonania czynności jego „ustanowienia”²². Sąd, ustanawiając kuratora kodeksowego, nie może określić czasu jego działania, a w konsekwencji nie może również przedłużyć czasu, na który został ustanowiony. Można więc powiedzieć, że zadania stojące przed sądem ustanawiającym kuratora rejestrowego są znacznie prostsze.

²⁰ K. Mularski, A. Jagielska-Burduk, *Kurator rejestrowy...*

²¹ Zob. szerzej *ibidem*.

²² Tę różnicę dostrzega A. Michnik, *Kurator ustanawiany na podstawie przepisów ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym*, Radca Prawny [dalej: R. Pr.] 2003/2, s. 26 oraz SN w postanowieniu z dnia 30 maja 2008 r., III CZP 40/08, Lex nr 453601.

2.3. Kwalifikacja deontyczna skorzystania przez sąd z kompetencji

Sąd rejestrowy, o ile zajdą przesłanki określone w art. 42 k.c., obowiązany jest do ustanowienia kuratora kodeksowego. Nakaz skorzystania z określonej w tym przepisie kompetencji aktualizuje się już w chwili uzyskania przez sąd informacji w jakikolwiek sposób o zajściu takich przesłanek²³.

Zagadnienie kwalifikacji deontycznej skorzystania z kompetencji do ustanowienia kuratora rejestrowego jest już znacznie bardziej skomplikowane. Sądowi nakazuje się skorzystanie z kompetencji, ale jedynie w sytuacji, w której taka czynność ma szansę na doprowadzenie do realizacji celów, dla których ustawodawca przewidział możliwość ustanowienia kuratora. Chodzi tu w uproszczeniu o bezpieczeństwo obrotu cywilnoprawnego. Sąd nie powinien z kompetencji korzystać, jeśli osoba prawna nie zrealizowała wprawdzie swojego obowiązku rejestrowego, ale sytuacja ta w żadnym stopniu nie wpływa na bezpieczeństwo obrotu. Kolokwialnie rzecz ujmując, chodzi tu o „mało ważne” czy „mniej istotne” wnioski o wpis czy nawet dokumenty, których złożenie jest obowiązkowe (art. 24 u.o KRS). Z tego samego względu sąd nie powinien ustanawiać kuratora, jeśli w danym stanie faktycznym z góry wiadomo, że takie ustanowienie i tak na nic się nie przyda²⁴.

Na gruncie powyższego, najważniejszą różnicą w odniesieniu do obowiązkowego (albo nieobowiązkowego) charakteru skorzystania przez sąd z kompetencji do ustanowienia obu rodzajów kuratora jest to, że ustanowienie kuratora kodeksowego nie jest uzależnione od skutków, które ta czynność przyniesie. W uproszczeniu, nie jest to działanie celowe. Sąd zawsze musi ustanowić kuratora, o ile podmiot nie może prowadzić swoich spraw z powodu braku organu; nawet wówczas, gdy z góry wiadomo, że sytuacja w danym podmiocie jest taka, że kurator w niczym mu już nie będzie w stanie pomóc.

3. Własności podmiotowe oraz kompetencje kuratorów

Oprócz kwestii związanych z kompetencjami sądu działającego na podstawie odpowiednio art. 42 k.c. i art. 26 u.o KRS, różnice dotyczą także spraw własności podmiotowych oraz kompetencji przysługujących obu kuratorom. Podobnie jak wyżej, w zakresie prowadzonych badań mieścić się będzie rów-

²³ A. Jagielska-Burduk, K. Mularski, *Kurator...*, s. 80. Istnienie po stronie sądu obowiązku podkreśla ostatnio M. Barczak, *Kurator...*, s. 41.

²⁴ Szerzej K. Mularski, A. Jagielska-Burduk, *Kurator rejestrowy...*

niez problem kwalifikacji deontycznej skorzystania z przysługujących kuratorom kompetencji.

3.1. Własności podmiotowe kuratorów

Aby ustalić własności kuratora kodeksowego, należy sięgnąć do art. 148 k.r.i o., a to dzięki nakazowi odpowiedniego stosowania do kurateli przepisów o opiece, zawartego w art. 178 § 2 k.r.i o. Kurator musi więc posiadać pełną zdolność do czynności prawnych oraz nie może zachodzić prawdopodobieństwo, iż nie wywiąże się on z nałożonych na niego obowiązków. Prawodawcy chodzi przy tym w gruncie rzeczy o to, by prawdopodobieństwo niewywiązania się z nałożonych obowiązków było jak najmniejsze²⁵.

Jeśli chodzi natomiast o kuratora rejestrowego, ustawodawca znacznie dokładniej określił własności takiego podmiotu. Mianowicie, kuratorem można ustanowić jedynie osobę fizyczną wpisaną na listę kandydatów na kuratorów rejestrowych prowadzoną przez prezesa danego sądu okręgowego (art. 26 ust. 5 u.o KRS). Ustawodawca sformułował przy tym szereg wymogów, jakie spełniać musi każdy chcący uzyskać wpis (m.in. posiadanie wyższego wykształcenia prawniczego lub ekonomicznego, niekaralność)²⁶. Warunki te w pewnym uproszczeniu mają doprowadzić do tego, aby kuratorami rejestrowymi zostawały jedynie osoby uczciwe i udolne. Spełnianie tych szczegółowych warunków nie jest jednak konieczne w chwili wydawania przez sąd rejestrowy postanowienia o ustanowieniu kuratora²⁷.

Na gruncie powyższego należy podkreślić konstrukcyjną różnicę pomiędzy przesłankami podmiotowymi wymaganymi dla obu kuratorów. Jeden musi spełniać określone cechy, powiedzmy, charakterologiczne, wobec drugiego musiała zostać dokonana jedynie określona czynność konwencjonalna (wpis na listę kandydatów). Czynności tej można dokonać, nie badając owych charakterologicznych cech kandydata, a jedynie sprawdzając łatwo weryfikowalne zdarzenia z jego życia. Wobec powyższego zbiór podmiotów mogących zostać kuratorem rejestrowym nie pokrywa się ze zbiorem podmiotów mogących zostać kuratorem kodeksowym; między zbiorami zachodzi relacja

²⁵ Zob. szerzej **A. Jagielska-Burduk, K. Mularski**, *Kurator...*, s. 88.

²⁶ Zob. art. 26 ust. 2 u.o KRS i wydane na podstawie art. 26 ust. 6 u.o KRS – Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2000 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od kandydatów na kuratorów ustanawianych na podstawie przepisów ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, sposobu prowadzenia listy tych kandydatów i danych ujmowanych w liście kandydatów na kuratorów (Dz.U. z dnia 23 grudnia 2000 r., Nr 117, poz. 1241).

²⁷ Zob. szerzej **K. Mularski, A. Jagielska-Burduk**, *Kurator rejestrowy...*

krzyżowania się zakresów²⁸. Z drugiej strony należy zauważyć, że z praktycznego punktu widzenia zbiory te będą się niemal pokrywać; w obu przypadkach chodzi w gruncie rzeczy o to, by kuratorami zostawały osoby uczciwe i kompetentne, jakkolwiek środki do osiągnięcia tego stanu rzeczy są wyraźnie różne.

3.2. Źródła kompetencji kuratorów

Przed dokładniejszym porównaniem kompetencji obu kuratorów należy zapytać o źródła owych kompetencji. Kompetencje kuratora kodeksowego wyznaczone są, jak już wcześniej w innym kontekście powiedziano, w postanowieniu sądu rejestrowego o jego ustanowieniu. Ujmując rzecz od innej strony, kurator nie posiada innych kompetencji niż te, którymi obciążył go sąd²⁹. Konsekwencją tego jest fakt, że każdorazowo kompetencje te będą wyglądały inaczej, w zależności od tego, w jakiego typu osobie prawnej (ew. tzw. ułamnej osobie prawnej) kurator ma działać i jaki jest stan spraw w takim podmiocie w chwili ustanowienia kuratora. W jakiejś przynajmniej mierze zakres kompetencji będzie zależał od właściwego rozeznania sytuacji przez sąd.

Kurator rejestrowy jest ustanawiany przez sąd, który nie wyznacza mu żadnych kompetencji. Wszystkie kompetencje kuratora rejestrowego wynikają bezpośrednio z ustawy; ściślej mówiąc, z art. 28 i n. u.o KRS. Można chyba powiedzieć, że sąd niczego nie wyznacza, a jedynie przypisuje to, co już wcześniej zostało w ustawie uregulowane³⁰.

Na gruncie powyższego należy stwierdzić, że pomiędzy oboma typami kuratorów zachodzi ewidentna różnica co do źródeł przysługujących im kompetencji; różnica dostrzeżona już zresztą w nauce prawa prywatnego³¹. Kompetencje kuratora kodeksowego wyznacza sąd w postanowieniu o jego ustanowieniu; kompetencje kuratora kodeksowego – sam ustawodawca, pozostawiając sądowi jedynie jego „ustanowienie”. Niesie to za sobą co najmniej jedną istotną konsekwencję. Otóż kompetencje przysługujące kuratorowi kodeksowemu będą każdorazowo przynajmniej do pewnego stopnia różne, bo zależne od danego stanu faktycznego; kompetencje kuratora rejestrowego będą natomiast zawsze takie same, jako określone w ustawie.

²⁸ Różnicę co do kręgu podmiotów mogących zostać kuratorem kodeksowym i rejestrowym trafnie dostrzega **B. Jochemczyk**, *Kurator...*, s. 31 i n.

²⁹ **A. Jagielska-Burduk**, **K. Mularski**, *Kurator...*, s. 79 i n. Wagę zaświadczenia w trochę innym kontekście podkreśla ostatnio także **M. Barczak**, *Kurator...*, s. 39.

³⁰ Zob. szerzej **K. Mularski**, **A. Jagielska-Burduk**, *Kurator rejestrowy...*

³¹ Zob. zwłaszcza **A. Michnik**, *Kurator...*, s. 26 oraz SN w postanowieniu z dnia 30 maja 2008 r., III CZP 40/08, Lex nr 453601. Tak też chyba **L. Zamojski**, *Ustawa...*, s. 230.

3.3. Kompetencje kuratorów

Kompetencje obu kuratorów są ściśle związane z analizowanymi wcześniej kompetencjami sądu. W przypadku kuratora kodeksowego, przysługujące mu kompetencje wyznaczone są w wydanym postanowieniu. Mają one umożliwić realizację zadań określonych w art. 42 § 2 k.c.; przepis ten określa również ich granice. Kompetencja do dokonania czynności zmierzających do likwidacji osoby prawnej może być przy tym przyznana jedynie warunkowo; gdyby dokonanie czynności zmierzających do wyboru organów nie przyniosło rezultatu. W zakres kompetencji kuratora nie mogą wchodzić takie czynności, jak samodzielne powołanie organów; kurator nie przejmuje również zadań brakujących organów³².

W przypadku kuratora rejestrowego, jego kompetencje określone są w art. 28 i n. u.o KRS. Najwięcej problemów interpretacyjnych sprawia art. 28 u. o KRS, zgodnie z którym kurator obowiązany jest do niezwłocznego przeprowadzenia czynności wymaganych do wyboru lub powołania władz osoby prawnej. W zależności od tego, czy dana osoba prawna ma organy, w zakres czynności konwencjonalnych, do dokonania których upoważniony jest kurator, wejdą także czynności zmierzające do odwołania dotychczasowych organów. Chodzi tu o wszelkie czynności umożliwiające zrealizowanie postawionego przed kuratorem zadania. Dalej, czynności, do dokonania których upoważniony jest kurator, skonstruowane są nie tylko w aktach normatywnych (przede wszystkim w k.s.h.), lecz również w aktach wewnątrzspółkowych, takich jak statut czy regulaminy zarządu i rady nadzorczej³³. Kolejne kompetencje określone są w art. 29 i n. u.oKRS (podjęcie czynności zmierzających do likwidacji osoby prawnej, złożenie wniosku o likwidację osoby prawnej, złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości). Skorzystanie z tych kompetencji uwarunkowane jest zajściem szczególnych okoliczności; w niniejszej pracy można zrezygnować z drobiazgowego przedstawiania tych spraw³⁴.

Na gruncie powyższego widać, że kompetencje kuratorów kodeksowego i rejestrowego różnią się nie tylko swym źródłem. Różnice co do zakresu kompetencji między oboma kuratorami zostały trafnie zauważone w doktrynie, nie precyzowano ich jednak zbyt szczegółowo³⁵. Wprawdzie nie można

³² A. Jagielska-Burduk, K. Mularski, *Kurator...*, s. 84 i n. Tak też M. Barczak, *Kurator...*, s. 38 i n.

³³ Zob. szerzej K. Mularski, A. Jagielska-Burduk, *Kurator rejestrowy...*

³⁴ Zob. szerzej *ibidem*.

³⁵ D. Bugajna-Sporczyk, K. Kuć-Kwaśniewicz, *Krajowy...*, s. 228; N. Kowal, *Kurator „rejestrowy” w postępowaniu przed sądem prowadzącym Krajowy Rejestr Sądowy*, PPH 2003/9,

ich dokładnie z sobą porównać, ponieważ kompetencje kuratora kodeksowego są zawsze zależne od konkretnego stanu faktycznego, można jednak wskazać na takie kompetencje kuratora kodeksowego, które nigdy nie będą przysługiwały kuratorowi rejestrowemu, i na odwrót. Jeśli chodzi o te pierwsze kompetencje, kurator rejestrowy nie będzie mógł działać w podmiotach innych niż spółki kapitałowe, zwłaszcza w tzw. ułomnych osobach prawnych. Co do drugiej kwestii, sąd nigdy nie będzie mógł przyznać kuratorowi kodeksowemu kompetencji do złożenia wniosku o likwidację osoby prawnej³⁶ ani kompetencji do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Kompetencje kuratorów znajdują się więc w relacji krzyżowania się. Wypada jednak zauważyć, że iloczyn obu zbiorów będzie zawierał znacznie więcej elementów niż ich różnice, tak więc większość kompetencji przysługuje obu kuratorom.

Należy jeszcze dodać, że w obu przypadkach zakres kompetencji jest ograniczony³⁷; żadnemu z kuratorów nie przysługują jakieś nieograniczone kompetencje do działania; żaden z kuratorów nie przejmuje kompetencji wszystkich organów osoby prawnej.

3.4. Kwalifikacja deontyczna skorzystania z kompetencji

Zarówno w przypadku kuratora kodeksowego, jak i rejestrowego skorzystanie z kompetencji jest nakazane, tj. stanowi przedmiot obowiązku prawnego. W przypadku kuratora kodeksowego sprawa jest dość ewidentna (*verba legem*, kurator „powinien” postarać się o powołanie organów osoby prawnej, a w razie potrzeby – o jej likwidację); w przypadku kuratora rejestrowego budzi wszakże więcej wątpliwości. Ramy pracy pozwalają jedynie stwierdzić, że nawet wówczas, kiedy ustawodawca stwierdza, że kurator rejestrowy „może” coś uczynić (np. art. 29 ust. 1 u.o KRS), to tak naprawdę chodzi o inny sposób wyrażenia obowiązku. „Może” oznacza tu tyle, że kurator ma możliwość rozpoznania konkretnej sytuacji w konkretnej spółce i podjęcia działań wtedy,

s. 28; **M. Bielecki**, *Kurator...*, s. 10, z orzecznictwa postanowienie SN z dnia 30 maja 2008 r., III CZP 40/08, Lex nr 453601.

³⁶ Na wyłączność kompetencji w tym zakresie zwraca trafnie uwagę zwłaszcza Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 7 maja 2004 r., III CK 249.03, OSNC 2005/5, poz. 87, Biul. SN 2004/11, poz. 9, MoP 2005/9, s. 454 oraz w postanowieniu z dnia 30 maja 2008 r., III CZP 40/08, Lex nr 453601; stanowisko to znalazło jednolite poparcie w doktrynie; zob. zwłaszcza **Ł. Zamojski**, *Ustawa...*, s. 231 i n.; **M. Tarska**, *Ustawa...*, s. 301.

³⁷ W trochę innym kontekście odmiennie, uznając zakres kompetencji jedynie kuratora rejestrowego za ograniczony, **D. Bugajna-Sporczyk**, **K. Kuć-Kwaśniewicz**, *Krajowy...*, s. 228.

kiedy będą one miały szansę przynieść powodzenie³⁸. Możliwość swobodnego (co nie znaczy – dowolnego) oceny konkretnej sytuacji jest kolejną godną odnotowania różnicą między badanymi w pracy kuratorami.

Nie zachodzą natomiast różnice co do sposobu korzystania z kompetencji. Obaj kuratorzy winni działać niezwłocznie i celowo. Działanie jest działaniem niezwłocznym wtedy i tylko wtedy, kiedy mogło być ono podjęte w określonym czasie i zostało w tym czasie podjęte (a nie w czasie późniejszym)³⁹. Działanie jest działaniem celowym, jeśli kurator, mając możliwość dokonania kilku różnych czynności, dokonał tych spośród możliwych czynności, które z największym prawdopodobieństwem przyniosą założony rezultat. Przykładowo, jeśli radę nadzorczą można zwołać listownie albo mailowo, a wiadomo, że żaden z członków tego organu nie używa komputera, należy wysłać listy⁴⁰.

3.5. Wygaśnięcie kuratorów

Porównanie kompetencji obu kuratorów i ustalenie relacji pomiędzy ich zakresami pozwala przejść do kolejnego zagadnienia, mianowicie chwili wygaśnięcia kuratorów, a w konsekwencji przysługujących im kompetencji. W przypadku kuratora kodeksowego, jego wygaśnięcie powoduje albo wydanie przez sąd rejestrowy postanowienia z art. 169 k.r.i o., albo dokonanie wszystkich czynności, do których został upoważniony⁴¹. W przypadku kuratora rejestrowego, szczególny tryb odwołania, który można uznać za *lex specialis* względem art. 169 k.r.i o., zawiera art. 31 u.o KRS. Wydanie postanowienia przez sąd rejestrowy na podstawie tego przepisu powoduje wygaśnięcie kuratora rejestrowego. Dokonanie czynności, do których kurator rejestrowy został ustanowiony, nie powoduje jego wygaśnięcia⁴². Przede wszystkim jednak, kurator rejestrowy wygasa dopiero z upływem określonego odcinka

³⁸ Szerzej co do kuratora kodeksowego **A. Jagielska-Burduk, K. Mularski**, *Kurator...*, s. 79 i n.; co do kuratora rejestrowego **K. Mularski, A. Jagielska-Burduk**, *Kurator rejestrowy...*

³⁹ Por. **K. Mularski, A. Jagielska-Burduk**, *Kurator rejestrowy...* To szkicowe ujęcie „niezwłoczności”, wymaga, rzecz jasna, zdecydowanie bardziej pogłębionego ujęcia; przeprowadzenie badań wykraczałoby jednak poza zakres pracy. Obowiązek niezwłocznego działania podkreśla zwłaszcza **Ł. Zamojski**, *Ustawa...*, s. 224 i n.

⁴⁰ Co do kuratora kodeksowego zob. szerzej **A. Jagielska-Burduk, K. Mularski**, *Kurator...*, s. 89; co do kuratora rejestrowego zob. **K. Mularski, A. Jagielska-Burduk**, *Kurator rejestrowy...*

⁴¹ Zob. szerzej **A. Jagielska-Burduk, K. Mularski**, *Kurator...*, s. 90.

⁴² Jak się zdaje odmiennie, nie trafnie **M. Bielecki**, *Kurator...*, s. 10.

czasu, na który został ustanowiony⁴³. Reszta przesłanek wygaśnięcia jest w zasadzie wspólna (śmierć, utrata pełnej zdolności do czynności prawnych).

4. Funkcje kuratorów

Ostatnią płaszczyzną porównania obu kuratorów staną się pełnione przez nich funkcje; funkcje rozumiane jako zmiany w rzeczywistości społecznej, które winien za sobą przynieść akt ustanowienia kuratorów i podjęte przez nich działania.

Ustanowienie kuratora kodeksowego czyni możliwym dokonanie określonych w postanowieniu sądu czynności konwencjonalnych, których to dokonanie w danej czy przez daną osobę prawną (ew. ułomną osobę prawną) nie byłoby możliwe, gdyby nie jego ustanowienie. Dokonanie przez kuratora czynności, do dokonania których uzyskał kompetencję, ma umożliwić wybór organów takiego podmiotu (ew. jego likwidację). W konsekwencji osoba prawna będzie już mogła „prowadzić swoje sprawy”; innymi słowy, będzie mogła w pełnym zakresie uczestniczyć w obrocie. Można więc powiedzieć, że w gruncie rzeczy funkcją kuratora kodeksowego jest „przywrócenie” danego podmiotu do życia; jego, kontynuując metaforyczny sposób wyrażania się, „ożywienie”. Funkcja ta z jednej strony znajduje uzasadnienie w potrzebie ochrony interesu publicznego; „martwy” czy „uśpiony” podmiot nie uczestniczy przecież w ważnej z gospodarczego (a tym samym publicznego) punktu widzenia wymianie dóbr i usług. Z drugiej strony, nie bez znaczenia jest również ochrona konkretnych podmiotów prawa prywatnego, które powiązane są różnorodnymi relacjami z podmiotem, w którym działa kurator; przede wszystkim chodzi tu o wierzycieli⁴⁴. „Przywrócenie do życia” danego podmiotu będzie też standardowo zgodne z jego własnym interesem.

Ustanowienie kuratora rejestrowego również daje możliwość dokonania czynności konwencjonalnych, które bez jego ustanowienia dokonane by być nie mogły. „Nie mogły” najczęściej nie dlatego, że nie ma upoważnionych do tego organów, ale dlatego, że upoważnione organy z jakichś względów nie chciały ich dokonać. Ich dokonanie ma właśnie umożliwić powołanie organów, które będą już realizowały swoje obowiązki. Patrząc od innej strony, ustanowienie kuratora i jego działania tworzą dla osoby prawnej (spółki ka-

⁴³ Tę różnicę dostrzega trafnie **A. Michnik**, *Kurator...*, s. 27, oraz **B. Jochemczyk**, *Kurator...*, s. 31 i n.

⁴⁴ Zob. szerzej **A. Jagielska-Burduk**, **K. Mularski**, *Kurator...*, s. 90 i n.

piłaowej) sytuację przymusową – nierealizowanie obowiązków prawnych spowoduje określone konsekwencje w postaci dokonania określonych czynności przez kuratora. Podsumowując powyższe, można powiedzieć, że w ostatecznym rachunku funkcją kuratora rejestrowego jest usunięcie stanu bezprawności spowodowanego zaniechaniem realizacji obowiązków przez osobę prawną. Funkcja jest tu w jasny sposób uzasadniona potrzebą ochrony obrotu prawnego; przynajmniej do pewnego stopnia także samego porządku prawnego, zagrożonego tolerowaniem bezprawnych działań podmiotów podlegających temu porządkowi.

Porównując na gruncie powyższego funkcje obu kuratorów, należy podkreślić, że funkcje obu przepisów różnią się dość radykalnie. Kurator kodeksowy ma wyraźnie prywatnoprawną naturę, „przywraca do życia” podmiot prawa prywatnego ku pożytkowi tak samego podmiotu, jak i innych podmiotów tego prawa. Nie powstaje tu charakterystyczna dla kuratora rejestrowego (i prawa publicznego w ogóle) sytuacja przymusowa. Funkcja kuratora rejestrowego jest natomiast wyraźnie publicznoprawna; choć również chroni on w jakiś sposób obrót cywilnoprawny, to czyni to poprzez przymusowe doprowadzenie do stanu zgodności z prawem.

5. Wnioski

Niniejsza praca została ugruntowana w wielokrotnie cytowanych wynikach analiz poświęconych dwóm grupom przepisów: art. 42 § 1 i 2 k.c. oraz art. 26 i n. u.o KRS. Jej zadaniem było dokonanie porównań między oboma grupami przepisów, w uproszczeniu: ustalenie różnic między dwoma typami kuratorów, o których w tych przepisach mowa. Poczynione analizy prowadzą do co najmniej kilku godnych odnotowania wniosków.

Przed wszystkim okazało się, że z badanych przepisów należy wyinterpretować kilka różnych norm, w uproszczeniu: normy nakazujące sądowi ustanowić kuratora rejestrowego w określonych okolicznościach i normy nakazujące kuratorowi podjąć w określonych okolicznościach określone działania. Jeśli chodzi o te pierwsze normy, adresat jest ten sam (sąd rejestrowy), dalece różne są natomiast nakazane adresatowi działania i okoliczności, w których nakazane działania należy podjąć. Normy adresowane do kuratorów mają natomiast dość podobny zakres normowania (nakazane działania), natomiast różne są okoliczności, w których takie działania mają być dokonane. Bardzo daleko idące różnice zachodzą wreszcie co do funkcji pełnionych przez obie grupy przepisów.

Przechodząc do interpretacji powyższego, należy stwierdzić, że mimo faktu, iż zakresy zastosowania i normowania norm prawnych wyinterpretowanych z obu grup przepisów właściwie zawsze choć trochę się pokrywają, mamy do czynienia z **dwoma różnymi instytucjami prawnymi**. Przepisy nie pozostają do siebie w relacji *lex specialis – legi generali*, lecz, jak podniesiono już w doktrynie, „wzajemnie się uzupełniają”⁴⁵. Niniejsza praca pokazuje, na czym to dotychczas bardzo nieściśle ujmowane „uzupełnianie się” dokładniej polega. Wreszcie, skoro chodzi o dwie instytucje prawne, chodzi również o dwóch kuratorów; nietrafny jest więc pogląd, jakoby istniał tylko jeden „kurator osoby prawnej”, któremu ustawodawca w różnych przepisach przyznał różne kompetencje⁴⁶.

W konsekwencji należy stwierdzić, że sytuacja, w której w danej osobie prawnej (spółce kapitałowej) działa dwóch kuratorów, jest dopuszczalna, a nawet konieczna, jeśli zaszły przesłanki powołania ich obu⁴⁷.

Bibliografia

- Barczak M.**, *Kurator ustanowiony na podstawie art. 42 k.c.*, Pr. Sp. 2010/2.
Bielecki M., *Kurator w spółce kapitałowej*, Pr. Sp. 2007/10.
Bugajna-Sporczyk D., Kuć-Kwaśniewicz K., *Krajowy Rejestr Sądowy – uwagi praktyczne*, MoP 2001/4.
Ciulkin L., Jakubowski A., Kowal N., *Krajowy Rejestr Sądowy i postępowanie rejestrowe. Praktyczny komentarz*, Warszawa 2002.
Jagielska-Burduk A., Mularski K., *Kurator osoby prawnej. Próba wykładni art. 42 k.c.*, Rejent 2010/6.
Jochemczyk B., *Kurator dla spółki kapitałowej*, Pr. Sp. 2007/1.
Kowal N., *Kurator „rejestrowy” w postępowaniu przed sądem prowadzącym Krajowy Rejestr Sądowy*, PPH 2003/9.
Michnik A., *Kurator ustanawiany na podstawie przepisów ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym*, R. Pr. 2003/2.

⁴⁵ Zob. zwłaszcza postanowienie SN z dnia 30 maja 2008 r., III CZP 40/08, Lex nr 453601 oraz **Ł. Zamojski**, *Ustawa...*, s. 231. Inaczej, nietrafnie sugerują **B. Jochemczyk**, *Kurator...*, s. 30, i **M. Tarska**, *Ustawa...*, s. 288.

⁴⁶ Tak trafnie chyba **M. Bielecki**, *Kurator...*, s. 17. Odmienne, nietrafnie sugeruje **M. Tarska**, *Ustawa...*, s. 288, 296 i n.

⁴⁷ Pogląd taki trafnie przeważa w doktrynie, por. **D. Bugajna-Sporczyk, K. Kuć-Kwaśniewicz**, *Krajowy...*, s. 228; **L. Ciulkin, A. Jakubowski, N. Kowal**, *Krajowy...*, s. 86 z powołaniem na **D. Bugajną-Sporczyk i K. Kuć-Kwaśniewicz**, *Krajowy...*; **A. Michnik**, *Kurator...*, s. 24 i n.; **M. Bielecki**, *Kurator...*, s. 17; **Ł. Zamojski**, *Rejestracja...*, s. 345. Odmienne, nietrafnie sugeruje **Ł. Zamojski**, *Przepisy...*, s. 44; **idem**, *Rejestracja...*, s. 349 i n.; **idem**, *Ustawa...*, s. 225 i n.

- Mularski K., Jagielska-Burduk A.**, *Kurator rejestrowy de lege lata*, KPP, w druku.
Tarska M., *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz*, Warszawa 2009.
Zamojski Ł., *Przepisy przymuszające stosowane przez sąd rejestrowy zawarte w ustawie o Krajowym Rejestrze Sądowym*, PPH 2006/2.
Zamojski Ł., *Rejestracja spółek. Zagadnienia materialne i procesowe*, Warszawa 2008.
Zamojski Ł., *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz*, Warszawa 2009.

Krzysztof MULARSKI

COMPARISON OF LEGAL GUARDIANS APPOINTED ON THE LEGAL BASIS OF THE POLISH CIVIL CODE – ARTICLE 42. AND THE NATIONAL COURT REGISTER LAW – ARTICLE 26.

(Summary)

The article deals with the relations between legal guardians appointed on the basis of the Polish Civil Code – Article 42. and the National Court Register Law – Article 26. Both guardians are constituted by the register court. First is nominated, when the legal entity cannot be functional, because of the lack in its bodies. Second is nominated only in public and limited liability companies, when the legal entity neglects its duties. As a result, both taken into account legal guardians should be treated as separate, legal institutions. This leads to the conclusion that the above mentioned guardians can act for the legal entity at the same time.